

Novi uspehi proti sovražni mornarici v Alžiriji

I torpedni lovec, I oceanski parnik in 3 trgovski parniki potopljene

Italijansko vojno poročilo št. 914 pravi: V Cirenajki je slabo vreme omejevalo delavnost na kopnem in v zraku za obe strani. Na tuniškem odseku živahno delovanje oglednikov. Italijanski lovec je v boju zbil eno letalo vrste Spitfire. V alžirskih vodah so italijanski oddelki torpednih letal, delujoč v zaporodnih valovih proti neki nasprotni ladijski spremiljavi potopili neko 20.000 tonsko ladjo, neko 6000 tonsko trgovsko ladjo in še tretjo ladjo srednje velikosti. Omenjeni oddelki so bili pod poveljstvom majorja Francesca Campella, kapetana Giuseppa Zuccaia, poročnika Alessandra Settija, poročnika Giovannija Scarpata in podporočnika Romana Basse. Dve italijanski letali se nista vrnila v oporišča z raz-

nih vojnih nastopov.

Podmornica pod vodstvom poročnika bojnega broda Maria Priggionea je napadla v zalivu Bougie, izstrelila iz bližine tri torpede proti nekemu rušilec in ga potopila.

Neka druga podmornica pod poveljstvom poročnika bojnega broda Alpina Cintia je na širokem morju pri Cap de Feru (Alžir) prestregla neko nasprotno spremiljavo ter s torpedom zadela en parnik velike tonaže, ki se je potopil.

Pozno ponoči 21. t. m. so angleška letala priletela nad Trapani. Pri tem so protiletalske baterije, ki so takoj nastopile, sestrelile en Blenheim. Dva moza njegove posadke sta bila ujeta.

Popis sijajnih nastopov italijanskih torpednih letal

Vojni pas, 26. novembra, s. Stalno delovanje italijanskih letalskih in podmorničkih sil proti angleškemu brodomu vzdolž francoske severnoafriške obale je 24. novembra rodilo nove uspehe. Italijanske podmornice so potopile rušilec in velik parnik: sardinska torpedna letala pa, ki so vedno pripravljena za napad s pogumom in drznostjo, po katerih je italijansko letalstvo doseglo že tako sijajne zmage, so potopila še tri velike angleške in ameriške prevozne enote. Njihovo delovanje in uspehi zadefinirajo sovražnika na najbolj živi točki ter mu preprečujejo, da bi z isto silo koplil oskrbo, ki mu je toliko potrebna za nadaljevanje napada. Vredno je poudarka, da so italijanska letala od dneva nasprotnikovega izkrcanja v francoski Severni Afriki ob alžirskih in tunišk obalah potopila 10 velikih parnikov in 2 križarke ter poškodovala 8 parnikov in 4 vojne enote. V vrsti teh uspešnih nastopov je bilo delovanje 24. novembra najbolj drzno in najbolj plodno, saj je bilo izvedeno v jasnem dnevu nekako 10 milj od alžirske obale, to se pravi v bližini zelo številnih letalskih oporišč, s katerimi bi nasprotniki prav lahko zavarovali svoje enote. Vrh tega so italijanska letala nastopila pot ob zelo neugodnih vremenskih prilikah, ter so priletela od bojnega odseka skozi zračne viharje, ki pa so dali italijanskim junaškim posadkam priložnost za izjemno spretnost in odpornost. Pred njimi so bili zjutraj številni ogledniki nad tem krajem, ki so italijanskim oporiščem podali natančne podatke o gibanju nasprotnih ladij. Do prvega napada je prišlo ob 13.30 kakih 10 milj severovzhodno od Capa Bougarona, kjer je oddelk torpednih letal izbral za tarčo prekoceanski 20.000 tonski parnik, ki so ga rabili za prevoz čet. Kljub hudemu protiletalskemu ognju so italijanski skobci prileteli prav v bližino ladje ter jo zadeli z dvema torpedoma.

Videli so kako se je velika ladja takoj pomaknila proti obali ter se nagnila in potopila. Ob 14.10 je drugi oddelk spet priletel do ladijske spremiljave ter tokrat napadel 6000 tonski parnik, ki se je po zadetku hitro potopil. Pol ure kasneje je tretja skupina torpednih letal napadla parnik srednje tonaže, ga zadela in potopila. Nasprotni lovc, ki so zavarovali ladijsko spremiljavo, niso mogli zaustaviti italijanskih letalcev, ki so napadali toliko časa, da so opravili ves posel.

Poveljniki vseh treh oddelkov so bili major Francesco Campello, kapetan Giuseppe Zucca in poročnik Alessandro Setti, ki so bili že večkrat omenjeni v uradnem vojnem poročilu.

Angleži menijo, da je položaj v Severni Afriki nejasen po krivdi Amerikancev, ki podpirajo Darlana proti De Gaulleu

Rim, 26. novembra, s. Akoravno je prvi niz izjavitev admiral Darlana sprva radostil Angleže in Amerikance, pa jim sedaj začneja povzročati skrb, ker ni jasno, kam meri njegova politika. Sprito dejstvo, da je Darlan izdal svojo domovino in da vidijo, da noče izpustiti iz rok ozemlj francoskega kolonialnega imperija, se Angleži boje, da pripravljajo Darlanovo izdajstvo in so se zato popolnoma naslonili na Amerikance misleč, da bodo ti zaščitili britanske koristi. Da je britanski javno mnenje takšnega razpoloženja, dokazujejo londonski listi. »Daily Herald«, piše »po primeru Darlana« in pravi, da je treba biti v tej stvari silno previden. List zatrjuje, da je notranje stanje v Severni Afriki silno težko. Jasno je, da imajo stvari vojaškega značaja prednost pred političnimi, toda dejstva so dejstva in prav ta dejstva nam narekujejo zaskrbljenost zaradi Darlana. Sprva se je mislilo, da je Roosevelt z močno lučjo pričaral jasnost v to vprašanje s svojimi izjavami v preteklem tednu, toda zdaj se, da bo resničneje tisto, o čemer je Darlan govoril na alžirskem radiu in se imenoval glavni vojaški vladar, ki se je preselila v Severno Afriko. Posledica tega je tudi nov nemir med pristajši generala De Gaulleja in to povzroča listu skrb, ker je znano, da je De Gaulle glavni podpornik londonske vlade, ki ga v njegovih stremiljenjih tudi stalno podpira. Vojaški dopisnik lista opominja Angleže in Amerikance, naj se ne zanašajo preveč na podporo francoskih čet v Severni Afriki in zatrjuje, da bi bilo nespametno pričakovati večje usluge od strani posadk v Tuniziji. Tudi

drugi listi označujejo Darlana kot priložnostnega svigašvaga, čigar delo se ne ozira na atlantski dogovor. Dalje pravijo listi, da Roosevelt in Hull štiti samo tiste francoske begunce, ki so se ob zlomu Francije zatekli v Združene države. Prav za prav pomeni imenovanje Darlana izpodpiranje Anglije iz evropskega vodstva. Napadajo tudi Združene države, češ da vedno bolj nastopajo proti generalu De Gaulleu. Amerika bi rada, da bi vso ceno za dogodek zadnjih tednov plačala Velika Britanija. Listi končno pravijo, da britanski narod upa, da bo angleški parlament, ki je izrazil njegovo voljo, naredil konec spletkam v Severni Afriki, ki ogražajo britanske koristi.

Eden opravičuje nastop proti De Gaulleu

Rim, 26. nov. s. Eden je včeraj v spodnji zbornici podal nekaj kratkih izjav v odgovor na številne interpelacije, ki so jih poslanci naslovili vladi glede napovedanega radijskega govora generala De Gaulleja, kateremu niso dali dovoljenja, da bi nastopil pred mikrofonom. Eden se je zelo previdno in spretno sukal okrog vprašanj, da ne bi še bolj zagrebel in podžgal nasprotujočega si tiska obeh držav in da ne bi še povečal spora, ki vlada med Anglijo in Ameriko. Da bi se znebil zadržev, je izjavil, da sta on in ministri predsednik menila, da De Gaulleov govor ne bi pospešil zelo resnih vojaških nastopov, ki se zdaj razvijajo v Tuniziji. Eden se je torej lepo skril za vojaško tajnostjo. Omenil je, da je bil severnoafriški pohod pod ame-

Nemško letalstvo zadržalo sovjetske sile pri Stalingradu in ob Donu

Hude izgube sovjetskih čet — Velika trgovska ladja pri Alžiru potopljena
Uspešni letalski napadi na Alžir, Bono in Philippeville

Hitlerjev glavni stan, 26. novembra, Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na Kavkaškem področju so bile tudi včeraj samo krajevne borbe.

Pri uspešnem sunku v Kalmiški stepi so nemške in romunske čete vdrlje v sovjetske postojanke, ga vrgle proti vzhodu ter uničile več topniških postojank in številna oklepna vozila.

Jugozahodno od Stalingrada in v velikem Donovem kolenu je nasprotnik nadaljeval svoje napade z močnimi pehotnimi in oklepni silami. Nemška obramba je onemogočila vse uspehe ob uspešnem sodelovanju v zaporodnih valovih nastopajočih težkih in lahkih bojnih letal. Sovjetske čete so imele zopet znatne izgube v moštvu in orožju. Hkrati so bili zavrnjeni v ogorčenih borbah in z visokimi izgubami za Sovjete napadi med Volgo in Donom po zaslugi nemških in ro-

munskih čet, pri čemer je bilo uničenih 54 oklepnikov. Tudi v Stalingradu samem so se izjalovili sovjetski napadi.

Na ostalem vzhodnem bojišču je bilo uspešno izvedenih nekaj nemških napadalnih nastopov in zavrnjenih nekaj sovjetskih sunkov in napadov.

V Cirenajki in Tunisu ni bilo nobenega pomembnega bojnega delovanja. Angleške sile in motorizirane kolone so bile v nizkih poletih bombardirane po težkih bojnih letalih. V letalskih lopah in med odstavljenimi letali na nekem letališču je bilo doseženih več bombnih zadetkov. Bojna letala so uničila v vodah okrog Alžira po uspešnem napadu 10.000 tonsko trgovsko ladjo in večji natovljen prevoznik parnik, razen tega pa še hudo poškodovala dva rušilca.

Bombni zadetki na pristaniških napravah v Alžiru, Boni in Philippevillu so izzvali hude požare. Razen tega so bili uspešno obstreljavani nasprotni prevozi po kopnem in železniški cili.

Nemci uporabljajo novo orožje v bojih v Stalingradu

Oklepnik bruha ogenj: plamen do višine šestih nadstropij
Strojnica s 300 streli na minuto

Berlin, 25. novembra, s. Iz pooblaščenega vira se doznava, da so v Stalingradu, od čigar 26 mestnih okrajev jih je 24 v nemških rokah, grednadiji uničili z osredotočenim ognjem svojega

topništva številne sovražne močnarje in metalece bomb. Novi napadalni tanki za metanje plamenov, ki so se ga nemške čete poslužile v operacijah proti blokom od rdečih branjenih hiš v središču mesta, je dosegel pomembne uspehe, ker je njegova razdiralna moč silovita. To novo orožje, kakor obveščajo pristojni berlinski krogi, razpolaga z gubljivo cevjo za metanje plamenov, ki se da usmeriti v vse smeri in ki lahko vrže plamen do višine šestega nadstropja. Razen tega je novi napadalni tank oborožen s težkim orožjem. Posebna naprava za spuščanje megle, ki je nameščena v notranjosti tanka, služi za naglo prikrivanje vozila, tako da sovražnik po končani akciji težko pogodi svoj cilj.

V zadnjem času so, kakor se doznava z vojaškega vira, nekateri tanki tega tipa naskočili velik kompleks stavb, ki so ga rdeči spremenili v trdnjavo, in ki se je že več dni srdito držal proti vsem nemškim napadom. V kratkem času je bil blok hiš obdan s plameni, tako da so se morali branitelji predati in izročiti vse svoje orožje, strelivo in hrano.

Današnji jutranji listi objavljajo razen tega nekaj podrobnosti o novi strojnici, ki jo uporabljajo Nemci pri odseku pri Stalingradu in ki lahko izstrelji 3000 strel na minuto. Tudi to novo orožje so uspešno uporabili pri najnovejših spopadih med nemškimi grednadiji in sovjetskimi skupinami, ki so poskušale vdreti v postojanke v nemških rokah. Učinkovitost novega orožja je imela za posledico strahovite izgube v sovjetskih vrstah.

Odločna zavrnitev poročil o velikih uspehih sovjetske vojske

Berlin, 26. nov. s. V berlinskih vojaških krogih odločno zanikujejo nasprotnikovo trditev, da bi se Sovjetom med njihovo ofenzivo posrečilo dobiti zvezo z oddelki, ki branijo Stalingrad.

Umor palestinskega anglikanskega škofa

Lisbona, 26. nov. s. Iz Jeruzalema poročajo, da je umrl tragične smrti anglikanski škof, čigar delovanje je bilo zadnje čase precej dvočlono. Škof Gramam Brown je najprej obiskal nekatere dele Sirije, ki spadajo v njegov delokrog, potem pa je prispev prav do turške meje in je imel tam tajnstvene razgovore, s krajevnimi angleškimi in ameriški oblastmi. Na povratku proti Palestini pa je bil škof v svojem avtomobilu umorjen. Kdo in kako ga je umoril, še ni točno znano. Toda lahko bi se reklo, da pripadajo morilci uporniškim tlopam, ki se bore proti anglosaskemu gospodarstvu.

Angleži razpuščajo občinske uprave v Indiji

Bangkok, 26. nov. s. Kakor javlja vseindijski radio, so oblasti v zadnjih treh mesecih razpustile mnoge občinske uprave v pokrajini Madras zato, ker so se člani teh uprav udeleževali uporniškega gibanja. Vlada v Madrasu bo skušala v nameri, da bi se izognila ponovitvam podobnih dogodkov, imenovati v upravo takšne ljudi, ki z uporniki nimajo nobene zveze. Tako bodo torej tudi vse občine morale stopiti v popolno službo britanskim koristim. Ta odločba je vzbudila hudo nevoljo, ki je prišla do izraza v protestnih manifestacijah, katere pa je policija takoj zaprla in veliko ljudi prijel. Prvi so bili vtaknjeni v ječo člani razpuščenih občinskih uprav, nato pa so jih postavili pred izredno sodišče pod različnimi obtožbami. Se naprej se nadaljuje način skupnostnega kaznovanja celih občin. V raznih krajih pokrajine Bombay in Bihar je bilo naloženih mnogo kazni v skupnem znesku 200.000 rupijev. Tajni uporniški odbor je objavil po radiu, da je ljudstvo odločeno, da ne bo plačevalo teh kazni, s katerimi misli vlada indijskega podkralja pokriti izgube, ki nastajajo v državi Blagajni. V Bombaju je eksplodirala neka bomba. Osem ljudi je bilo ranjenih. Policija je zaprla tri ljudi.

Angleško in ameriško letalstvo je zadnje dni večkrat kršilo nevtralnost portugalskega zračnega prostora. Da bi skrajšala svoj polet, jo angleška letala mahnejo kar preko Portugalske, ko letajo od Anglije v Severno Afriko in nazaj. Portugalska vlada je proti temu protestirala.

Eksc. Visoki komisar pregledal žensko bolnišnico, otroško zavetišče in obednico obč. podpornega urada v Trnovem

Ljubljana, 25. novembra.

V sredo dopoldne ob pol enajstih je Eksc. Grazioli v spremstvu pokrajinskega zdravnika dr. Palestreja, napravil obisk v ženski bolnišnici v Ljubljani. Eksc. Visoki komisar z velikim zanimanjem zasleduje stanje in delovanje ljubljanskih bolnišnic in daje pobude za izboljšanje poslovanja v korist siromašnega delavnega ljudstva. Njegov obisk v ženski bolnišnici je imel namen pregledati delovanje zavoda in ugotoviti najvažnejša vprašanja s katerih rešitvijo bi se zavodu omogočilo še plodonosnejše delo.

Na vratih zavoda je pričakoval visoki obisk predstojnik zavoda primarij dr. Zalokar z zdravniški in upraviteljem. Po medsebojnih pozdravih je krenil Eksc. Grazioli najprej v učilnico babiške šole, kjer so bile gojenice zbrane pri pouku. Živo se je zanimal, kako napreduje njihovo učenje in izrazil zadovoljstvo za njihovo pridnost ter jih v lepih besedah opozoril na važnost poklica, kateremu so se posvetile. Eksc. Grazioli je nato obiskal posamezne bolniške sobe, kjer se je razgovarjal z nekaterimi bolnicami. Prisrčne čestitke pa je izrekel kmečki materi, ki je vsa srečna stiskala k sebi že desetega otroka. Sodobna operacijska dvorana, kakor tudi rentgenska naprava v zavodu je žela odobravanje visokega gosta, prav tako sta bila pohvalno omenjena red in čistoča, ki vladata v zavodu.

Končno je Eksc. Grazioli obiskal tudi v kletnih prostorih nastanjenih kuhinjo in pralnico, kakor tudi stanovanjske prostore gojenk babiške šole. Po končanem pregledu je Eksc. Grazioli naročil predstojniku zavoda, da bo za zdravje naroda tako pomemben zdravstveni zavod deležen vse njegove nagnjenosti in podpore in da naj se glede vseh nujnejših potreb, ki jih zavod ima za modernizacijo in delovanje, sproti obvešča. Nadalje je sporočil Eksc. Grazioli, da poklanja znatno svoto za najpotrebnejše matere. Ekscelencja Grazioli je tudi tako izrekel priznanje predstojniku zavoda dr. Zalokarju ter vsem njegovim sodelavcem zdravnikom za vestno in skrbno delo. Sestri prednice pa je naročil, naj vsem sestram usmiljenkam sporoči njegovo zalivalo za njihovo ljubezni polno požrtvovalnost, ki jo kažejo pri negi bolnikov. Po prisrčnem slovesu je Eksc. Grazioli nadaljeval svojo pot

Malo pred dvanajsto je Eksc. Grazioli prisel v otroško zavetišče v Trnovem, kjer se je mladež otroškega vrta pripravljala na vstop v obednico. Voditeljica šolskih sester Notre Dame, ki vodijo zavod, je vodila goste najprej v obednico, kjer so se zbrali malčki iz otroškega vrta in najprej lepo zmolili zahvalno molito pred obedno. Obednico za malčke je uredil GILL in je nad vse lično urejena, glavna stena je okrašena s trobojnic in s sliko Kralja in Cesarja ter Duceja. Malčki so začeli med veselim živčavom obedovati medtem ko je Eksc. Grazioli povprašal zdaj tega, zdaj drugega, če mu dobro tekne. Ob slovesu so malčki navdušeno, prav tako kakor ob prihodu, pozdravili z rimskim pozdravom, Eksc. Grazioli pa je naročil, naj jih v njegovem imenu obdarujejo. Gostje so si nato ogledali še vse druge naprave otroškega zavetišča, tako spalnice, obednice, učilnice in dnevne prostore, ki so vsi najmodernejše urejeni. Tudi kuhinja je žela priznanje in pohvalo. Ob slovesu je izrekel Eksc. Grazioli priznanje voditeljici zavoda in pohvalno podčrtal delavnost občinske podporne ustanove, ki je tudi na tem delu mesta poskobel, da ob zimskem času najpotrebnejši otroci brezplačno dobivajo hrano.

Odtod je krenil Eksc. Grazioli s spremstvom še v obednico občinske podporne ustanove, ki je urejena v prostorih trnovskega občinskega podpornega urada v bližini farne cerkve. Tu so pričakovali visoki obisk ljubljanski župan in ljubljanski podžupan, kakor tudi predstavniki občinske podporne ustanove. Najprej so si gostje ogledali obednico podporne ustanove, kjer so se že zbirali Trnovčani, ki so prišli na kosilo. Med njimi je bilo tudi mnogo takih, ki so prišli po kosilo s posodo z namenom, da ga odnesejo domov in razdele s drugim družinskim članom. V tej obednici dobi vsak dan okrog 190 podpirancev kosilo. Eksc. Grazioli je naročil, naj se delitev obrokov začne, hkrati pa se je tudi sam osebno preprčal, da razdeljuje podporna ustanova res dobre, tečne in zadostne obroke. Eksc. Grazioli je nato obiskal še pisarniške prostore občinske podporne ustanove, ki ima sedaj že nad 1300 podpirancev. Eksc. Grazioli se je pohvalno izrazil o delovanju ustanove ter izrekel svoje priznanje županu, podžupanu in predsedniku občinske podporne ustanove majorju Campanja za to, da so te ustanove tako uspešno začele z delom v korist delovnih in potrebnih slojev ljubljanskega prebivalstva.

Nova umetniška razstava v prehodu nebotičnika

Ljubljana, 26. novembra.

Za sedanje razgibano in plodovito umetniško življenje v Ljubljani prinaša poleg velikega zanimanja in izvrstnega okusa občinstva tudi to, da imamo zadnje mesece kar po dve, če že ne tri razstave likovne umetnosti hkrati. Vse te razstave so dobro obiskane in se občinstvo v znatnem številu pojavlja tudi kot kupec umetnin. O otvoritvi razstave Kregar-Omerza-Zdenko Kalin-Putrik v Jakopičevem paviljonu smo že poročali. Ta razstava je deležna res velikega zanimanja občinstva.

Ta teden na se je pričela druga umetniška razstava, namreč v umetniškem salonu Antona Kosa v prehodu nebotičnika. Na tej razstavi so razstavili svoja najnovejša dela trije starejši in vodilni slovenski slikarji, ki so prav sedaj na višku svojih moči, namreč **Rihard Jakopič, Ivan Vavpotič** ter **Maksim Gaspari**, katerim se je pridružil izmed mlajših še **Mihelič**, ki že krepko stopa k popolni dozorelosti svoje ustvarjalne sile.

O Rihardu Jakopiču vemo že več desetletij sem, da nas preseneti z vsakim svojim novim delom. Njegova izrazna sila je kot bi bila neizčrpana. Daši je med najstarejšimi slovenskimi živimi umetniki, vendar je njegova

umetnost vedno mlada. Troje čudovitih, dosega javnosti še neznanih umetnin je razstavil Jakopič tokrat, namreč olja: »Mestni log«, »Ob košnji« in »Dekle v avbu«. Vsaka teh umetnin vpliva tako sveže in prepričevalno, da res zasluži mojštravega podpisa.

Vavpotič je poleg drugih, že poprej znanih umetnin razstavil tihotitje »Cvetlice«, z dovršeno rutino podano olje na platnu, ki ne vpliva samo zaradi svojih barv, temveč učinkuje tudi močno dekorativno.

Gaspari je v dveh svojih delih ostal zvest svoji tipični folklornistični motiviki, ki mu je pridobila toliko prijateljev, to sta: »Ljubimkanje na skrini« ter »Kosec pred čebelnjakom«. Tretja »Pri molitvi« ima sicer tudi folklornistično označbo, toda poudarek je v duhovnosti izraza moleče žene.

Velik napredek tako v virtuoznosti podajanja in v poglobljenju motiva je pokazal Mihelič, ki razstavlja slike »Kurent« in pa »Črna vas pri Ljubljani«. V obeh slikah je dokazal Mihelič, da ga po pravici že štejejo med najboljši slovenske slikarje.

Občinstvo opozarjamo na to visoko kvaliteto razstavo štirih naših odličnih umetnikov. —r.

Partizansko taborišče v rakiškiških gozdovih v plamenih

Dolenja vas, 25. novembra.

Partizanskega gospodovanja v Ribniški dolini in tudi v rakiškiških gozdovih bo kmalu konec. Pred kratkim smo poročali, da so člani vaške straže iz Dobrega polja zažgali v gozdovih na Mali gori 17 partizanskih barak, sedaj pa so tudi naši fantje, branilci naših vasi, šli na delo. Pred dnevi so na pohodu v rakiškiške gozdove presenetili partizane trideset ure nad vasjo Rakišnico. Partizansko taborišče je bilo na tako skritem kraju, da so ga prednje patrulne straže opazile šele na nekaj korakov. Partizani, junaki nad neoboroženimi ljudmi, so

zbežali kot zajci, pustili ogenj in izginili v temni gozd.

Fantje so zažgali eno večjo barako in še pet manjših. Te barake je postavil v svojimi tovariši Jože Mrhar, sloviti delomrznec in postopač.

Fantje, ki hodijo redno na stražo, so pred dnevi našli tudi na manjšo partizansko skupino, ki se je pomikala pod varstvom noči ob gozdu pod Veliko goro proti Blatom. Fantje so napadli z orožjem in ranili partizanskega izvidnika.

Počastitev spomina dr. Marka Natlačena

Dolenja vas, 26. novembra:

Davi ob pol 7 je bila v župnijski cerkvi slovesna sveta maša zadušnica, katere se je udeležilo izredno mnogo ljudi iz Dolenje vasi, Prigorice, Rakišnice in Blat. Svete maše so se udeležili tudi člani vaške straže v Dolenji vasi. Po obrednih žalnih molitvah je imel svetnik in župnik g. škulj Karl spominski nagovor o pokojniku in njegovih vrlinah. Po sveti maši je bila tudi skupna molitev.

Maša zadušnica za prof. Umberto Nanom

Prof. Umberto Nano, ki je kot uradnik zavoda »Emona« padel pod zločinski komunistični roko pri Ceremošnjah, je bil deležen vse počastitve, ki jo zasluži njegova vzvišena žrtev. Na dan pogreba je bila ob devetih dopoldne v uršulinski cerkvi maša zadušnica za pokojnim profesorjem. Spomin državljana, ki je padel sredi dela, ki je bilo posvečeno temu, da bi se zopet mogla obdelovati slovenska zemljišča, so počastili s svojo navzočnostjo pri maši zadušnici Visoki komisar Eksc. Grazioli, armadni poveljnik Eksc. Mario Robotti, Zvezni podtajnik Capura kot zastopnik odsotnega Zveznega tajnika ter veliko število visokih vojaških predstavnikov in fašističnih hierarhov.

Poleg navedenih se je pogreba udeležilo tudi osebje družbe »Emona«, s katerim je pokojni prof. Nano tako dragoceno sodeloval. Na čelu osebja sta bila tehnični ravnatelj Medici ter inž. Natliči.

Natečaj za Komanovo ustanovo

Pokrajinski korporacijski svet v Ljubljani razpisuje za leto 1942 nove podpore po 76 lir iz ustanove Friderika Komana. Natečaja se morejo udeležiti bivši trgovci iz ljubljanske pokrajine in sicer samo tisti, ki so propadli zaradi bolezni, za-

Uradni razglasi

VISOKI KOMISARIAT ZA LJUBLJANSKO POKRAJINO

Ker se je pokazala potreba razpustiti redno upravo občine Šmihel-Stopiče in imenovati izrednega komisarja, je Visoki komisar odločil:

Čl. 1. Razpušča se občinska uprava občine Šmihel-Stopiče.

Čl. 2. Imenuje se komisar v osebi dr. Stan-ko Svajgar, sin Jožefa.

Okrajni komisar v Novem mestu naj izvrši ta dekret.

Ljubljana, 23. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar: Emilio Grazioli.

VISOKI KOMISARIAT ZA LJUBLJANSKO POKRAJINO

Ker se je pokazala potreba po razpustu občinske uprave občine Hotedrišica in imenovati izrednega komisarja, je Visoki komisar odločil:

Čl. 1. Razpušča se občinska uprava v Hotedrišici.

Čl. 2. Imenuje se komisar v osebi Rupnika Janeza.

Okrajni komisar v Logatcu naj izvrši ta dekret.

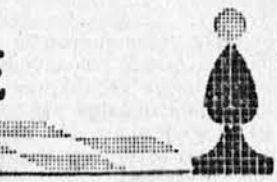
Ljubljana, 23. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar: Emilio Grazioli.

radi nezgode ali zaradi nevravnostnih neredov. Prošnje se morajo predložiti do 15. decembra 1942. K prošnjam morajo biti predložena spričevala o gospodarskem stanju prošnika, ki jih izda občina, kjer prošnik stalno prebiva, ter za to merodajna organizacija trgovcev. Organizacija trgovcev mora overovati prošnje ter dati spričevala, da je prošnik bil trgovec in da odgovarja naštetim pogojem natečaja

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

»Bojim se, da ti škof« tega ne bo dopustil,« je šaljivo dejal Vance. Markham je stisnil zobe in potihem zaklel. Heath se je težko premoval. »Ta zaporedna skrivnostna umora mi jemljeta živce,« je dejal. »Čutim potrebo, da nastopim. Kaj mi svetuješ, da ukrenem, gospod Vance?«

Vance je globoko vdihnil dim svoje cigarete, potem pa se sklonil naprej čez mizo, da bi svojim besedam dal večjega poudarka.

»Gospodje, iz vsega tega moramo narediti samo tale edini zaključek: oba zločina so zasnovani isti možgani. Oba izvirata iz istega bedastega in ne-navadnega nagiba. Ker je prvega zagrešil nekdo, ki se v Dillardovi hiši počuti domačega, sledi iz tega, da moramo iskati človeka, ki je ne samo poznal natanko Dillardovo hišo, pač pa mu je bilo tudi dobro znano, da je mladenič, po imenu Sprigg, imel navado iti vsako jutro v bližnji park na Riverside Drive na sprehod. Ko izsledimo tega človeka, bomo morali ugotoviti krajevne in časovne okoliščine, kakor tudi pravi vzrok, zakaj se je zločinec odločil za ta svoja de-

janja. Med Spriggom in Dillardovimi je prav gotovo kakšna zveza. Kakšna, tega še ne vem. A naša prva naloga bi morala biti, da to zvezo ugotovimo. Še vam mar ne zdi, da moramo pri svoji nadaljnji preiskavi spet začeti pri Dillardovih?«

»Najprej se malo pokrepčajmo,« je svetloval Markham ves izčrpan, »potem pa bomo odšli takoj na delo.«

X. poglavje.

ODKLONJENA POMOC.

Ponedeljek, 11. aprila ob 14. Malo po drugi uri smo bili že spet pred Dillardovo hišo. Hišnik Pyne nam je prišel odpret. Presenetiti ga je moral naš prihod, a z njegovega obraza ni bilo mogoče razbrati nobenih čustev. Prav tako pa je bilo tudi jasno, da ga je zlasti Heathova navzočnost motila, čeprav je njegov glas, čim je spregovoril, zvenel precej drugače in slajše kot običajno.

»Gospod Arneson se še ni vrnil z vsenčilščem,« je takoj povedal. »Bravo, Pyne,« je posmehljivo odvrnil Vance. »Vidim, da znate dobro

brati misli z obraza. Toda, mi nismo prišli semkaj zaradi gospoda Arnesona, temveč zaradi profesorja Dillarda in zaradi vas.«

Hišnikov obraz je postal nekam potrt, a preden je mogel Pyne znova spregovoriti, se je že pojavila v veži gospodična Dillardova.

»Po glasu se mi je zdelo, da ste vi, gospod Vance,« je spregovorila in se čisto nalahno nasmehnila. »Vstopite, prosim... Pravkar je prišla lady Mae. Sklenili sva se odpeljati skupaj malo v park...«

Res smo našli gospo Druckerjevo v salonu. Stala je pri mizi na »sredi kot kipi. Ni spregovorila in tudi zanjla se ni, če gledala nas je preplašeno, kakor da bi ji bil naš prihod zbujal občutek groze. Šele blagovročen glas Belle Dillardove je pretrgal molk.

»Grem zgor k stricu in mu povem, da ste prišli.«

»Komaj je odšla, že se je gospa Druckerjeva nagnila čez mizo proti nam ter na tihiem, skoro z mrtvaškim glasom spregovorila:

»Vem, čemu ste prišli sem! Zaradi tistega mladeniča, ki je bil danes zjutraj v parku ustreljen.«

Vsi smo kar osupnili, tako nekam nepričakovano in čudno so zvenele besede stare gospe. Po kratkem mučnem molku se je končno oglašil Vance z vprašanjem:

»Vi torej že veste za ta žalostni dogodek gospe? Kako ste to zvedeli?«

Oči so se stari gospej nekam pre-

kanjeno zasvetile in nekaj trenutkov je bila kakor kakšna čarovnica.

»Vsi tu okrog že govorijo o tem dogodku,« je odgovorila.

»Res? Pa kako vam je vendar prišlo na misel, da smo mi vprav zato prišli sem?«

»Umorjenec se piše Sprigg, ni res? Ob tem vprašanju se je gospa nalahno, nekam žalostno nasmehnila.

»Res je, John I. Sprigg. Toda iz tega še ni videti nobene zveze med umorjenim mladeničem in Dillardovimi.«

»Vprav nasprotno!« Ob teh besedah je starka odločno zmajala z glavo, na njenem obrazu pa se je razodevalo neko zlobno vzradoščenje. »Vprav nasprotno... Ne razumete? Gre za otroško igro. Najprej Taščica... in potem tale John Sprigg. Otroci se morajo vendar igrati... mar ni res tako?«

»To je igra, ki je... kako bi že dejal... le malo preveč satanska, gospa. Se vam ne zdi?«

»Pa zakaj ne bi smela biti satanska? Mar ni tudi vse naše življenje satansko?«

»Za nekatere med nami že...« Vance je govoril zdaj nekam čudno priključljivo za nenavaden, žalosten stvor, ki je stal pred nami. Nenadno pa je svoj glas spremenil in dejal: »Povejte nam, ali veste, kdo je škof.«

»Škof?« se je začudila stara gospa in nagrbnila čelo. »Ne, ne vem. Mor-da je to spet kakšna nova otroška igra?«

»Škoda. Pa naj že bo tako ali drugače, škof se zanima za oba, za Johna Sprigga in za Cocka Robina. In vprav on je tisti, ki ga iščemo.«

Gospa je odkimala in dejala:

»Ne poznam ga, res ga ne poznam...« Nato je svoj glas spremeni-la in jezno pogledala Markhama: »Zastonj, čisto zastonj ga iščete, ker ga ne boste našli nikoli... nikoli... prav nikoli...« Ko je končala stavek, je kar vztrepetala po vsem životu.

»Pojdiva, lady Mae,« je dejala lju-beznivo gospodična Dillardova, ki se je medtem spet vrnila v salon. »Greva na sprehod po parku.« Potem pa se je obrnila k Markhamu in dejala skoro očitalno: »Stric vas čaka zgoraj v knjižnici.« Nato je z roko objela staro gospo okrog pasu ter z njo odšla.

»Ta je pa dobra!« se je oglašil Heath, ki je začudeno sledil z očmi obema ženskama. »Stara popolnoma dobro ve tudi za zločin nad Sprig-gom!«

Vance je pritrdil.

»Res je. To je skrivnostno zakulisje vsega tega dogodka. Zdi se mi, kakor da sem v Trollski votlini lise-novega Peera Gynta... Kakšna po-slastnost!« Stresel je pri tem rame, ka-kor bi ga bil spreletel mrak, nato pa nadaljeval: »Morda nam bo pa profe-sor Dillard povedal kaj določnega.«

Profesor nas ni preveč navdušeno sprejel, pač pa bolj rečeno precej hladno.

13.

Tedaj pa z vrha zadoni srebrni zvon kot da ga vabi po trnjevi stezici v nebesa. Nič več ni čutil bolečin na nogah, ko se je gibal po gozdni poti. Po njej mu je med hojami in jelkami lila večerna zarja nasproti.

Gozd se na vrhu odpre in tedaj zagleda na zelenomodri planji belo cerkvico, obliko z zahajajočim soncem.

14.

Planinski pastirček je od začudenja kar obstal. Saj to so prav gotovo nebesa, ker cerkve še ni bil nikoli videl.

Nato pa steče k cerkvi in okrog nje. V zidu pa so bila vrata odprta in ob njih je stal belčki angel, ki ga je prijel za ročico in peljal čez prag.

Tridnevna razprava proti tatinski družbi

Sleparski ženin — Vlom v Keršičevo gostilno

Ljubljana, 26. novembra.

Mali kazenski senat v dvorani št. 79 okrogne sodišča. Predseduje senatu s. o. s. dr. Julij Felaher. Javno obtožbo zastopa državni tožilec g. Branko Goslar. Na zatožni klopi se je že v torko popoldne, vsedlo deset obtožencev, med njimi tudi priletna kuharica, ki je po nerodnosti in lahkomišelnosti prišla med prav pisano in kričečo družbo, saj je revica upala, da bo dobila zastavnega ženina, ki jo je kruto opeharil, ko se je izkazalo, da je že poročen, a sta bila kar prvič na oklicih tako, da je potem glavni obtoženec Ivan Ježek pri mestnem poglavarstvu prejel dve oblačilni nakaznici za novoročence za sebe in nevesto. Izkaznici pa je ženin prodal.

Glavni obtoženec je Ivan Ježek, 42 letni brezposelni delavec, ki je bil že 30 krat kaznovan zaradi raznih tatvin. Bil je glavni drzne tatinske družbe, ki je letos izvršila mnogo tatvin in drznih vlomov. Ježek je kradel vse, kar mu je prišlo pod roko, tako zlatino, srebrnino, perilo, riže, obleke, krušne karte, meso, klobase, mast, riž, belo in enotno moko. V maju in juniju letos je po obtožnici izvršil 7 vlomnih tatvin ter je dobil plen v vrednosti okoli 7000 lir. Še poprej je napravil dve večji tatvini, odnosno goljufiji, ko si je prilastil 10 kg slanin, nekaj saharina in 18 kg pralnega mila v vrednosti 600 lir.

Ježek se je dal aprila letos v župnem uradu cerkve sv. Družine v Mostah oklicati, da se namerava poročiti z Ano Vertovškovo, 31 letno kuharico, stanujočo na Sv. Petra cesti 33. Bila sta prvič oklicana 19. aprila. Župni urad je tudi izdal potrdilo, da je Ježek na oklicih, na podlagi tega potrdila pa je nato Ježek dobil 2 oblačilni nakaznici za novoročence. Ježkovi slepariji so pozneje hitro prišli na sled.

Ježkovi pajdaši so bili štirje nadaljnji obtoženci: 31 letni samski puškar France Rus, 47 letni oženjeni hlapec France Papež, 43 letni samski delavec Matevž Tomšič in 31 letni samski knjigovoz Tone Zrnc. Prvi trije Rus, Papež in Tomšič so letos junija vlomili ponoči v nekdanjo Keršičevo gostilno v Spodnji Šiški, katere lastnica je sedaj ga Osetova. Iz gostilne so odnesli velik plen. Prilastili so si zaboj sladkorja, 15 kg bele moke, sodček olja, mila, riža, razne likerije, penice vino, kompot, fižol in še druge stvari. Pobrli so zelo mnogo različnega gostilniškega perila, tako mnogo namiznih prtov in serviet. Plen je bil cenjen na 50.000 lir. Zanimivo je, da je potem te tatove okradel Tone Zrnc. Vsa družba pa je izvršila še več drugih tatvin.

Poleg glavnih obtožencev tatov so prišli

pred mali senat še drugi, ki so ukradeno blago prikrivali, ga razpečavali ali pa nakupovali. Tatovi so se kaj radi shajali v gostilni pri »Lloydu« na Sv. Petra cesti. Zaradi prestopka po § 333 kaz. zak., da so ukradeno blago prikrivali, razpečavali in kupovali, so bili soobtoženi: gostilničar Vladimir Nazor in njegova žena Ana Nazorjeva, o kateri pravi obtožnica, da ima do 100.000 lir premoženja, ter dalje gostilničar Milan Priječ, ki ima po navedah obtožnic do 10.000 lir premoženja.

Razprava proti tej tatinski družbi se je pričela v torko, je trajala ves dan, nato ves dan v sredo in se še danes v četrtek nadaljuje. Obtoženci so v splošnih obrisih in v bistvu priznavali vsa kazniva dejanja, za katera jih je državno tožilstvo obtožilo. Kakor imajo tatovi sploh navado, pa so se pred sodniki skušali opravičevati, zvrčali so krivdo drug na druge. Zaslišanih je bilo tudi mnogo prič. Drugeče pa je razprava monotono potekala. Sodba bo izrečena danes popoldne ali jutri.

Šport

Prijavljanje športnih prireditev

Zaupnik CONI-ja sporoča:

Vse podrejene športne organizacije se opozarjajo na upoštevanje določb glede prijavljanja športnih prireditev, kakor je bilo objavljeno v členu 6. naredbe št. 31, z dne 20. februarja t. l. (izšla v »Službenem listu Viseoke komisariata št. 15 — 1942).

Odslej ne bo dovoljena nobena športna prireditev, za katero prireditelj ne bodo zaprosili po prej omenjenem razpisu. Razen tega bo CONI uvedel strog postopek zoper kršitelje teh predpisov ne glede na morebitne ukrepe, ki jih bodo morali proti njim smatrati za potrebno tudi oblasti za javno varnost.

Za Miklavža bomo imeli spat velik namizni teniški turnir za prvenstvo Ljubljane

Športna sekcija »Hermes« prireja dne 6. decembra prvenstvo Ljubljane v Table-tennisu za verificirane in neverificirane igralce-Slovence, in sicer v naslednjih točkah:

Kategorija I: pravico imajo vsi igralci ljubljanske pokrajine. Prvak prejme naslov »Prvak Ljubljane za leto 1942« in pokal, ki preide v njegovo trajno last. Drugi, tretji in četrti dobi pa praktična darila. Igra se po

sistemu izpadanja, zadnja četvorica igra med sebojno po četrtfinalu za vrstni red.

Kategorija II: Pravico igranja imajo vsi verificirani in neverificirani igralci ljubljanske pokrajine, kateri na zadnjem turnirju niso dosegli v glavnem turnirju med zadnjo osmoro in zmagovalci tolažilnega tekmovanja. Zmagovalci prejmejo 4 praktična darila.

Prvenstvo dam: Zmagovalka prejme naslov: »Prvakinja Ljubljane za leto 1942« in lepo praktično darilo. Druga, tretja in četrti (ako bo število prijav znansko najmanj 20 igral) prejmejo lepa praktična darila. Prijavnina za vsako disciplino je 5 lir. Igralci II. kategorije morejo igrati tudi v I. kategoriji.

Začetek tekmovanja I. in II. kategorije ob 8. uri, damska skupina ob 10. uri v dvorani hotela Miklič. Tekmovanje je praviloma prilagojeno OND ter odobreno. Vstopnina za gledalce 1000. Po končanem tekmovanju razdelitev nagrad. — Uprava turnirja.

V frančiškanski dvorani bo v nedeljo, 29. novembra, ob 5 popoldne frančiškanska prosveta ponovila znano Ogrinčev burko v treh dejanjih »V Ljubljano jo dajmo«. Igra je doživela pri prvi uprizoritvi nepričakovan uspeh in je zanimanje za igro izredno veliko. Vabimo vse, da se te igre udeležijo v čim večjem številu. Priporočamo, da si vstopnice preskrbite v prodajni v trgovini Sifilgoj in na dan predstave v nedeljo od 9—12 popoldne ter dve uri pred predstavo pri blagajni frančiškanske dvorane.

Ljubljana

Koledar

Četrtek, 26. novembra: Silvester, opat; Lenart Portomavriški, spoznavalec; Siricij, papež; Konrad, škof.

Obvestila

Lekarne. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra c 78.

Umrl je brivski mojster g. Kosce Ivan st. Pogreb bo v četrtek ob 5.30 popoldne iz kapelice sv. Andreja. Vabim njegove stanovske tovariše, da se udeležijo pogreba.

Čistilno kopališče v Zavodu za socialno zavarovanje na Miklošičevi cesti št. 20 je zopet odprto in sicer: ob petkih in sobotah ves dan od 8 do 18.30, ob nedeljah pa le popoldne od 9 do 12. Parna kopel pa je odprta: ob petkih popoldne od 14 do 18 samo za ženske in ob sobotah popoldne od 8 do 12; popoldne od 14 do 18 pa samo za moške.

Z univerze, Gg. slušatelj (ice), ki niso pristojni (-e) v ljubljansko pokrajino in so zaradi tega vložili (-e) posebne prošnje za vpis na univerzo, so vabljeni (-e), da se čimprej zglase na pristojnih dekanatih.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Četrtek, 26. novembra ob 16: »Hamlet«. Red Četrtek.

Petek, 27. novembra: Zaprti (generalka). Sobota, 28. novembra ob 18.30: »Ples v Trnovem«. Krstna predstava. Premierski abonma.

OPERA:

Četrtek, 26. novembra ob 16: »Slepa miš«. Red A. Petek, 27. novembra ob 15: »Traviata«. Izven.

Znižane cene od 18 lir navzdol. Sobota, 28. novembra ob 16: »Slepa miš«. Izven.

Cene od 24 lir navzdol.

Nedelja, 29. novembra ob 15: »Traviata«. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Opozarjamo na popoldansko predstavo Verdijeve »Traviata«, ki bo v petek ob 15. uri po znižanih cenah od 18 lir navzdol. Glavne partije bodo peli: Ribičeva — Violetta, Sladolejev — Alfredo, Janko — Germont.

ROKODELSKI ODER

Rokodelski oder bo zopet uprizoril eno izmed domačih slovenskih dramatskih del in sicer to pot »Višarska polenec. Povest, ki je pred leti izšla v Mohorjevi družbi, je dramaturgiral sam avtor Narte Velikonja. Drama je polna slovenske kmetijske karakteristike, ki daje igri posebno močan značaj in jo naredi še bolj prikupno. Prva predstava bo v nedeljo ob pol 5 v Rokodelskem domu. Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo dopoldne od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12-1.

Rumeno korenje in krmilna pesa sta v pomankanju sena najboljše nadomestilo za krmo goved, zlasti krav mlekarice. Kupite ju pri Gospodarski zvezi v njenih skladiščih v Maistrovi ulici 10 in vsak dopoldan na Pogačarjevem trgu v mesarski stojnici Fr. Oevirka.

Novo enostanovanjsko hišo ugodno prodam. Rudnik 126 — Ljubljana.

Rumeno korenje, repo za ribanje, krmilno pesa prodaja Gospodarska zveza v svojih skladiščih v Maistrovi ulici 10, dopoldne pa tudi na mesarski stojnici pri Oevirku na Pogačarjevem trgu

C.E.I.S.A.

Compagnia

Esportazione Importazione Sementi Agricole Družba za izvoz in uvoz poljedelskih semen

Organismo economico della Confederazione Fascista dei Commercianti per il commercio col'estero delle sementi e bulbi da destinarsi alla semina agricola. Vi fanno parte come soci tutte le Ditte Italiane operanti nel ramo all'importazione ed all'esportazione. Per informazioni scrivere:

Gospodarski organ Fašistične korporacije trgovcev za trgovino z inozemstvom s semeni in gomolji, namenjenimi za setev v poljedelstvu. Člani so vse italijanske firme, ki se bavijo z uvozom in izvozom. Po pojasnila pišite na:

C. E. I. S. A. - Via Altabella II - BOLOGNA

A D'ENNERY:

DVE SIROTI

21

»Saj je pravo zlato! Pohlepne oči beverice so zagorele, kakor da bi jih zažgal blesk te igrice. Peter se je obrnil stran. »Dajte mi ga, da ga bom dala v omaro.«

»Toda gospa, še nikdar se nisem ločila od tega predmeta, ki mi je tako drag!«

»Toda lotili se boste od njega sedaj! Konec, nikar ne blebetajte!« Z urno roko je strgala z vratu prepadene deklice medaljon in ga vtaknila v žep. Zapazila je, da bi tudi uhani utegnili imeti kakšno vrednost, pa se je polastila še teh.

Luiza je molčala. Ni vedela, kaj naj misli, ni imela več solz, da bi jokala. Strah in bojazen sta jo prevzela in povečavala njen obup.

Ko se je uverila, da na deklici ni nič več vrednega, jo je Frochardova prišla za roko in jo brez posebnih ceremonij povedla v šrambo.

Peter je ostal sam.

Siromak je vedel, kakšen strahopetec da je, vedel tudi, da je prav za prav soudeležene pri ostudni tatvini, prav tako pa se je čutil sokrivi vseh lopovščin, ki sta jih snovala njegova mati in njegov brat.

Za hip mu je kri udarila v glavo in počutil se je nekam odločen in pogumen. Mislil je, da se bo lahko postavil proti

starki in ji preprečil vse to zločinsko poročje... toda, hip nato, ga je vsa moč že zapustila.

Bil je preslab, preveč navajen na ponižnost, da bi bil sposoben uporniškega nastopa. In obrezumljeni mladenič se je vrgel na stopnico, vtaknil glavo med roki in začel ihteti.

V takšnem položaju je ostal nekaj minut, ko pa je zaslišal, da so se odprla vrata šrambe, si je obrisal oči z rokavom svoje jopice.

Vstal je in pogledal svojo mater. Frochardova je stopila na majave stopnice in držala v rokah vsa Luizina oblačila: ruto, obleko in čevlje, majhne kakor bi bili od otroka.

Peter je nepremično gledal te predmete. Zdelo se mu je, da jih njegova mati že s tem, da jih drži v rokah, onečša.

»Hej, sine, kaj me zijaš s svojimi izbuljenimi očmi? Mi imaš kaj očitati? Glej, če bi bil ti tako dober fant, kakor je moj kerub, potem bi se tudi ti lahko zabaval!«

Peter je ob teh besedah zardel od sramu, potem pa zbral vse sile v sebi in vprašal:

»Mama, kakšne namene pa imate s to deklico?«

»Kakšne namene? Dragi moj izvržek,

kako si omejen...! Menda ne misliš, da jo bom vzdrževala, ne da bi delala? Saj si tukaj ti, ki nimaš usmiljenja za svojo mater, ki je stara... Gospodje ne dajejeje starkam nič več, zato mora na dan mladina, da bo milostne zadosti. Ta deklica ima na sebi še večjo nesrečo kakor ti, ker je slepa. Se ti kaj zdi, kako bodo deževali soldi...?«

»Toda, mama, vi ste vendar obljubili...«

»Eh, ti mladček, ne bodi tako nemumen! Pa me vendar ne boš mrcvaril tukaj kakor kak policaj! Ti morda misliš, da bom izpustila iz rok to sredstvo, da si zaslužiš kruha, eh? Ker si ti strahopetec, in če ne bi bila prepričana v samo sebe, bi skoro dvomila, da si ti sin velikega Anatola Frocharda! Kdo bi si to mislil!...«

Starka je naredila divjo kretnjo, kakor da bi prerezala vrat nekemu Peter je obrnil oči proti vratom šrambe v bojazni, da bi utegnula ubozica, ki je bila tam gori, slišati besede njegove matere.

»Vi bi radi, da bi vam deklica beračica? Da bi potem dajala denar Jakobu?«

»Da,« je zavpila zlobnica. »Da, moj dragi izvržek, da bi dajala denar mojemu Jakobu, mojemu kerubu. In zanj moramo delati mi vsi. Si razumel? Našla sem sredstvo, ki mi bo moralo prinesiti mnogo denarja. Treba ga bo le dobro uporabiti in to je tisto, bodi prepričan, kar jaz mislim!«

Peter je zmajal z glavo. Predstavljal si je, kakšne muke bosta njegova mati in Jakob pripravila ubogi slepi deklici, da jo bosta vklepila v svojo voljo in jo prisilila, da bo beračica. On

sam je moral od njiu požreti vsakršno ponižanje.

Kadar si je Frochardova vtepla v glavo, da bo zlomila voljo kogar koli, potem se ni ustavljala niti pred krutostjo. Ta ženska ni imela srca in malikovanje, ki ga je gojila od Jakoba, jo je vzpodbujalo k temu, da se je lotila vsakega sredstva, samo da je nasitila njegove potrebe.

Ubogi šepavec, ki je postal pri vsem tem žrtve obeh pošasti, bi se sedaj rad postavil kot branilec uboge sirote. Ko jo je prvič videl, je začutil za njo toplo sočutje, sedaj pa se je radostil ob misli, da ne bo več sam na tem, zanj tako žalostnem svetu, temveč bo imel tovarišico, kateri bodo posvečene vse njegove misli.

Toda kakšno pomoč naj izkaže dekletu, ko pa ve, da bo kleknil pod prvo surovo starkino besedo ali ob prvem nasilnem nastopu svojega brata?

Glas beračice ga je bil zdramil iz teh žalostnih, pa vseeno prijetnih misli.

»Kakšna sreča, da sem našla te tako lepe obleke. Kaj porečeš? Kaj ti ni všeč, da bi tvoja mati, tvoja stara mati, nosila tako toplo obleko v tem mrzlem času? Saj nimaš srca!«

Frochardova ki se je postavila pred košček ogledala, ki je visel na zidu, je pomerjala deklišne obleke. Njena zunanost je bila strašna. Z nesramežljivo koketnostjo se je muzala misleč da so to lepe kretnje, in občudovala svojo naduto postavo.

Vzela je v roke vezeno ruto. Pozabila pa je čevlječke in Peter je že obupal, da jih bo lahko rešil pred njeno poželjivostjo.

vostjo, ko jih je starka, sledeč pogledu šepavca, pobrala.

»Ugajajo mi... Toda prihranila jih bom za Jakobovo lepotic!«

Peter je bil skoro pozabil na svojega brata, sedaj pa ga je to ime zbudilo.

Razbrzanec se gotovo ne bi vzdržal grdega govorjenja vprito dekleta in njegovo prostaško govorjenje bi jo nedvomno uplašilo. Gotovo, da Jakob ni bil tenkočuten... in...

»Bi rad jedel?«

»Mama, nisem lačen.«

»Jaz sem pa žejen!«

Peter je takoj razumel, kaj je hotela starka s tem povedati in stopil je k omari, iz katere je vzel steklenico žganja in kozarec.

Nalil je nekaj toda starka je grabežljivo planila po steklenici in jo vzela iz sinovih rok, napolnila kozarec in ga na dušek izpraznila do polovice.

Alkohol je sproščal grde učinke v tem ovenelem telesu, ki je bilo že vse prepojeno s spiritem pijančami. Oči so se ji zožile in se svetile kakor mačje ponoči. Zile na vratu so nabrekli in vse telo je migotalo, kakor bi ga popadel drget.

»Treba bo premenjati trgovca... to žganje se ne da več piti. Hoj, kruljavec, stopi in prinesi mi culo z oblekami, ki je v šrambi. Moram izbrati obleke za mojo princesco!«

Mladenič je obstal in buljil vanjo.

Kaj se ne misliš premakniti? Kaj nimaš nič sočutja za tvojo staro mater, ki ima takšne noge, da ji segajo že v zlo-

Nova Zelandija in njeno gospodarstvo

Dežela, od koder so v Anglijo uvažali največ mesa, masla in sira, zdaj pa za takšne stvari primanjkuje ladij

Vojna poročila z Daljnega vzhoda zadnje čase vedno pogosteje omenjajo Novo Zelandijo, kamor se doslej vojno področje sicer še ni raztegnilo, a se zdi, da v doglednem času tudi njej ne bo prizanehalo s strahotami, s kakršnimi je sedanja vojna postregla drugim deželam. Področja, na katera se je doslej vojna prenesla, so brez dvoma pomembna, če ne neposredno v vojaškem oziru kot važne postojanke na vojni šahovnici, pa vsaj posredno, v gospodarskem oziru. Novi Zelandiji bi lahko pripisovali obojen pomen, vojaški in gospodarski, zlasti pa slednji. O gospodarstvu te dežele bomo v uglednem budimpeštanskem listu nastanjanje podrobneje:

Izredno živahna zunanja trgovina

Daljina Nova Zelandija je v mnogih ozirih omembe vredna dežela. Zlasti pa se po svojem gospodarskem in socialnem ustroju zelo razlikuje od drugih pokrajin na svetu. Ta osamljena otoška skupina, ki se navadno omenja v zvezi z Avstralijo, čeprav je od nje ločena po več ko 2000 km širokem Tasmanskem morju, ima z ozirom na majhno število prebivalstva (1,6 milijona ljudi) izredno živahno zunanjo trgovino. Leta 1936 je znašal novozelandski izvoz dosti več, kakor pa v drugih deželah, ki slove po obilnem izvozu najraznovrstnejšega blaga, kakor na primer v Kanadi, kjer je prišlo na vsakega posameznega prebivalca povprečno 18,3 funtsterlingov izvoza, ali pa na Danskem (16), v Avstraliji (14), v Južnoafriški zvezi (12,8), na Norveškem (12,7), v Švici (12,6), na Švedskem (12,4) in na Nizozemskem (11,2).

Prav podobna je slika tudi glede uvoza. Uvoz je znašal povprečno na vsakega prebivalca leta 1936 na Novi Zelandiji 21,9, v Veliki Britaniji 16,9, v Skandinavskih deželah 13,4, v Avstraliji 12,9 in v Kanadi 11,0 funtsterlinga. Ta pojav je še toliko pomembnejši zato, ker Nova Zelandija vendar ni dežela, ki bi ležala ob glavnih pomorskih prometnih žilah, pač pa je takorekoč pomaknjena nekam vstran, daleč od večjih morskih cest. Auckland je od San Francisca oddaljen nič manj ko 10.000 km, od Hongkonga 11.000 km, od Londona pa skoraj 21.000 km. Pred sedanjo vojno je znašala vrednost vsega uvoženega blaga okrog 200 milijonov, izvoženega pa okrog 225 milijonov dolarjev.

Najpomembnejša je za Novo Zelandijo v gospodarskem oziru proizvodnja mesa in mlečnih izdelkov, medtem ko poljedelstvo, zlasti kar zadeva žitarice, in industrijska proizvodnja igra manj pomembni vlogi, industrija celo skoraj brezpomembna.

Po zaslugi millega in precej stalnega podnebja ter rodovitnosti tal je bilo Novi Zelandiji v normalnih časih možno izvažati v glavnem štiri najvažnejše stvari, in sicer

meso, volno, surovo maslo in sir

V zameno za to blago je dobivala od drugih druge proizvode ter v kratkem časovnem razdobju nekaj let lahko tako zelo dvignila življenjsko raven svojega prebivalstva, kakor ga ni mogla ekoraj nobena druga dežela na svetu. Nova Zelandija ima okrog 31 milijonov glav drobnice in 4,5 milijona glav goveje živine in lahko izvažata na leto približno 325 milijonov kilogramov ovčjega in kozeje mesa, 200 milijonov kg govejega mesa, 180 milijonov kg surovega masla, 100 milijonov kg sira in 150 milijonov kg volne. Poleg tega je treba omeniti mnogo kož in krzna, česar Nova Zelandija tudi izvažata do 90 odstotkov. Še celo danes je Nova Zelandija tista dežela, od koder izvažajo v Anglijo največ mesa, surovega masla in sira. Ta dežela pa je za Veliko Britanijo danes še toliko večjega pomena, ko je odpadel velik izvoz raznega blaga iz Nizozemske Indije v Anglijo. Vse ostalo blago, kar ga ne uvozi iz Nove Zelandije Velika Britanija, pa gre v angleške dominione in v Združene ameriške države.

Poljedelstvo in živinoreja sta v Novi Zelandiji vprav zadnja leta doživela velik napredek, istočasno s tehničnim. Razvilo se je tako imenovano gospodarstvo farm 38.000 malih in srednjih podjetij je organiziranih v številnih družbah, ki imajo med drugim

150 tovarn za surovo maslo in 250 velikih sirarn

V primeri s tem je ostalo kmetijstvo le bolj postranskega pomena. Najvažnejša vrsta žita je pšenica, pridelajo pa jo komaj toliko, da z njo krijejo vse domače potrebe. Poleg pšenice goje na Novi Zelandiji še oves, ječmen, koruzo, pa tudi grah in krompir. Graha pridelajo toliko, da ga nekaj tudi lahko izvažajo. Pred vojno so z Nove Zelandije izvažali tudi precej jabolk in hrušk, zdaj pa je izvoz te vrste blaga izostal, baje v prvi vrsti zato, ker

Angležem primanjkuje ladij

Iz istega vzroka je precej pičel danes tudi uvoz izgotovljenega blaga na Novo Zelandijo. Posledica

tega je bila, da so na Novi Zelandiji tudi že sami začeli graditi lastne tovarne, da poživijo domačo industrijo, kar se jim je v precejšnji meri zadnje čase tudi že posrečilo. Težava pa je v tem, da ima Nova Zelandija le malo železa in jekla, pa tudi drugih rudnin, kakor premoga in petroleja. Tudi lesa tam ni bog ve koliko. Samo na polju čevljarke, tekstilne in radijske industrije je bilo doslej mogoče doseči pomembnejše uspehe in zgraditi večje tovarniške obrate, v katerih vsaj delno domače tovrstne izdelke, katerih uvoz je zadnje čase precej izostal.

Z izbruhom vojne je uvoz oblačilnih predmetov vseh vrst, pohištva, električnih priprav in drugih številnih stvari, ki jih je Nova Zelandija prej dobivala iz Velike Britanije in Združenih ameriških držav, vsako leto bolj nazadoval, popolnoma pa se je ustavil uvoz avtomobilov, železniškega gradiva in drugih industrijskih izdelkov.

Kljub velikim dohodkom farmerjev in kljub izredno dobrim plačam, ki jih prejema delavstvo, pa se

življenjska raven novozelandskega prebivalstva

vendar ne bo mogla dolgo obdržati na isti, izredno visoki stopnji, če bo le vojna še kaj dolgo trajala, pa tudi če te dežele same ne zgrabi v svoj metež. Prehudo gospodarsko stisko, ki se obeta, hočejo že zdaj omiliti, kolikor se pač da. Zato so tudi že v tej deželi velikega blagostanja začeli misliti na velika skupna skladišča, v katerih bi nagromadili dovolj zalog najraznovrstnejših življenjskih potrebščin za primer hujših potreb. Druga živila so tudi že racionalizirali, da bi pa preprečili inflacijo, pa so postavili pod strogo nadzorstvo celotno proizvodnjo, razdeljevanje blaga in cene.

Ceprav se Nova Zelandija smatra za angleški dominion, vendar se v družbenem ustroju zelo razlikuje od »matične« države in tudi hoče biti čimbolj samostojna. Ker je gospodarski

dobiček razmeroma precej enakomerno porazdeljen med prebivalstvo

— leta 1939 je bilo na Novi Zelandiji le devet ljudi, ki so imeli nad 32.000 dolarjev, in samo okrog 1000 s 650 dolarji letnih dohodkov — ni izrazitejših razrednih razlik. Med javnimi ustanovami so zlasti tiste z zdravstvenega področja v očitnem nasprotju z razmerami, ki na tem polju vladajo v Angliji. Zdravilstvo in bolnišnica nista na Novi Zelandiji na izredno visoki stopnji, zato pa je v tej bajni deželi na južnem koncu Tihega morja

tudi umrljivost precej nizka

Pravijo, da nikjer drugod na svetu ne umrje tako malo otrok, kakor vprav na Novi Zelandiji.

Na vzhodnem bojišču ujel — svojega brata

Pri nekem spopadu na vzhodnem bojišču se je madžarskemu oglednemu oddelku vdal neki Rus, ki je na veliko začudenje izprašujočega častnika govoril v najlepši madžarsčini, ne da bi se menil za tolmača. Pripovedoval je, da so ga v 1916 Rusi ujeli v Galiciji ter ga poslali v Sibirijo. Dolga leta sploh ni vedel, kaj se dogaja na svetu. Oženil se je, ter ostal v neki sibirski vasi, kjer je najprej kmetoval, potem se pa lotil težaških poslov. Sovjeti so ga vzeli k vojakom ter ga poslali na bojišče, kjer je stalno premišljeval, kje bi mogel na najbolj varen način priti v ujetništvo.

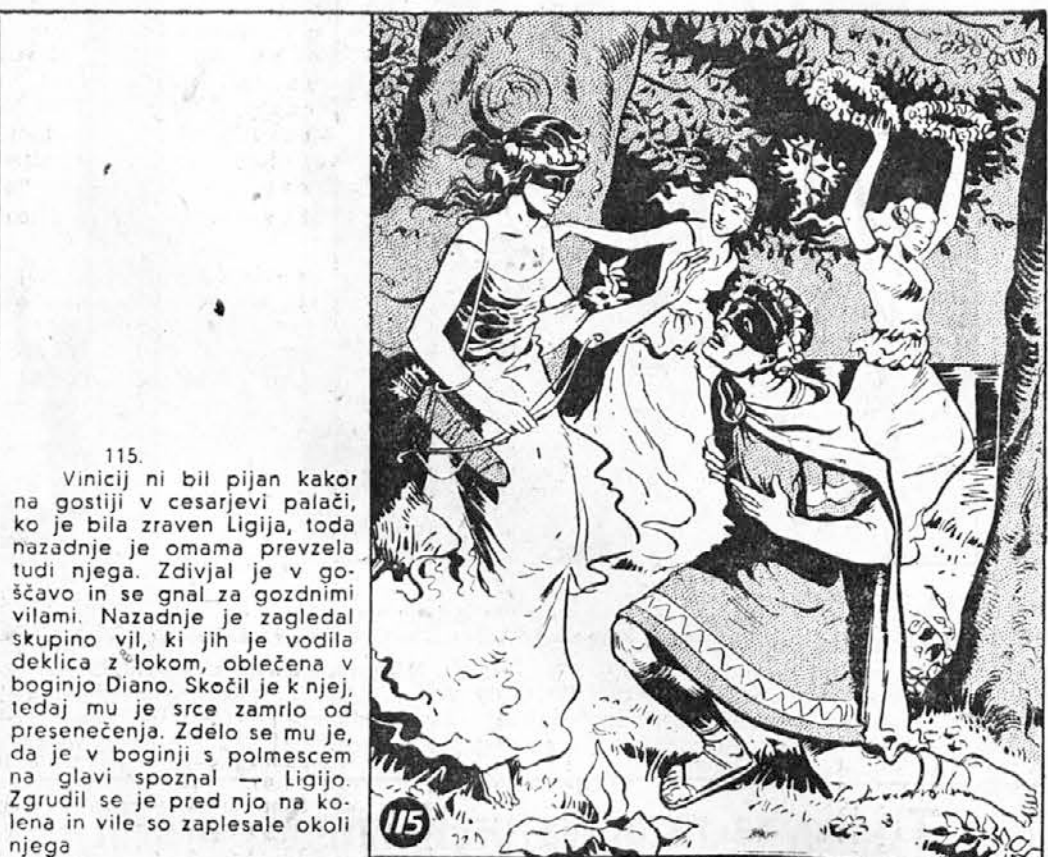
Eden izmed vojakov, ki so ga ujeli, je bil pri zasliševanju. Ko je slišal njegovo ime in podatke o rojstvu in rojstnem kraju, je kar vzkliknil od presenečenja. Spoznal je v njem svojega brata, o katerem so toliko let menili, da je padel na galiskem bojišču.

Padel 25 metrov v globino, pa ostal živ in zdrav

Iz Zeneve poročajo, da se je v Aldersottu pripletil nekak nenavadnega: neko velika industrijsko podjetje je dimnikarskemu mojstru naročilo, naj bi osnažil dva velika dimnika. Poslal je tja svojega pomočnika Tristana Norlicherja, ki se je spravil na 25 metrov visoki dimnik in s krožnega roba na vrhu ravno strgal goste saje, kar je nenadoma izgubil ravnotežje ter padel z vsa silo na streho prizidka, v katerem so imeli prostor za peči. Dimnikar je oblezel negibno. Takoj so prihiteli na pomoč razne osebe podjetja ter priključili zdravnika. Toda kako so se vsi začudili, ko so spoznali, da se je spet prebudil, a ostal brez sleherne poškodbe.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

EIAR – Radio Ljubljana

Četrtek, 26. novembra. 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Pesmi in romance — 13 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.25 Izmenjalni koncert z Nemčijo — 14 Poročila v italijansčini — 14.15 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneč — Lahka glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17.15 Nove plošče Cetra — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pesmi in napevi — 20 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.45 Koncert orkestra Cora, vodi dirigent Barzizza — 21.15 Predavanje v slovenščini — 21.25 Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeifer, I. violina, A. Dermelj, H. violina, V. Šušteršič, viola, C. Sedlbauer, čelo) — 22.05 Zanimivosti v slovenščini — 22.15 Or-

kester vodi dirigent Segurini — 22.45 Poročila v italijansčini.

Petek, 27. novembra. 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Pesmi in romance — 13 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Radijske pesmi, vodi dirigent Angelini — 14 Poročila v italijansčini — 14.15 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneč — Glasba za godalni orkester — 12.45 Operna glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert Adamičevega orkestra — 17.35 Pisana glasba — 19 »Govorimo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Simfonična glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.45 Simfonična prireditev družbe EIAR — Simfonični koncert vodi dirigent Molinari—Pradelli — V odmoru: Predavanje v slovenščini — 20.20 Chopinovi valčki — 22.45 Poročila v italijansčini.

Neobljudena Avstralija

Bela Avstralija

Brisbane (Avstralija).

Naše gesto je: »Bela Avstralija«. (E. G. Theodore.)

V mestni knjižnici v Melbourne še vedno hranijo »kupno pogodbo« iz leta 1833, s katero je Anglež John Bateman kupil 200 usod hektarjev rodovitne zemlje za dvanajst volnenih odev, za nekaj sodov ladijskega prepečenca in za nekaj ogrlic iz pisanih steklenih biserov.

Angleški književnik C. E. Martin imenuje to listino »hvaležno snov za komedijo«. Nobena stranka ni razumela niti besedice govorice druge stranke. Moje mišljenje je, da bi bilo to listino pravilneje imenovati tragično, kajti črni poglavari Jaganaga, Coloorek in Budgarie so podpisali pogodbo, ne da bi slutili, da so s tem podpisali smrtno obsodbo svojega naroda.

Leto dni kasneje je bila Avstralija proglašena za angleško kronsko kolonijo, ne da bi bilo treba Angležem dati za to še dvanajst volnenih odev.

Tako je postala Avstralija »bela«. Pika.

Zakaj se Avstraleci tega načela s tako (zares versko) gorečnostjo drže, mi je zares uganka. Skoraj vsak Avstralec, ki sem ga izpraševal po vzroku, mi je dal drugačno pojasnilo. Eden mi je odgovoril: »Drugopoltni prinašajo s seboj kolero in kozar, drugi je za utemeljeval bolj na splošno, češ da leži Avstralija v območju, ki je že od nekdaj določeno za belo pleme (trditev »že od nekdaj« se mi zdi malo drzna, če primerjam več tisočletno življenje praprebivalcev Avstralije z devdesetletnim gospodstvom belega plemena). Tretji mi je — bolj pošteno — priznal, da so hoteli avstralski de-

lavci preprečiti znižanje mezd, s tem da drugopoltni delavci v Avstraliji ne dobe dela (odpušča pa pri tem odprto vprašanje, zakaj hočejo obdržati avstralski denarni mogotei celino »belo«).

Tako približno klepetava vsak, ki ga vprašate po vzroku, ne da bi vam povedal pravi razlog, ki nima temelja niti v zdravstvenem niti socialnem skrbstvu, ampak samo v družabnem častihleplju vsega avstralskega naroda.

Avstralija je postala kolonija za zločince. Pitt jo je označil z besedami: »Z ozirom na stroške ne moremo najti primernejšega zatočišča za naše zločince«. Nek drug angleški državnik one dobe, Edmund Burke, je to materialistično utemeljevanje dopolnil še z etičnim: »Barabe morajo delati. In če v Avstraliji ni pravega razmerja med napori in učinki, tedaj naj imajo svojo tolažbo v izravnavajoči pravici onostranstva.«

Najpreje so v Avstralijo naselili morilce, postopaje in vlačuge.

Kasneje so prišli sem iskaleci zlata, ki niso bili boljši kakor njihovi starejši predniki. (Višji in izključujoči angleški krogi še vedno imenujejo Avstralijo »kolonijo zločincev«.) Ko pa je avstralsko ljudstvo postalo svobodno in bogato, je postalo tudi častihlepno. Tudi oni hočejo sedaj postati izključni, podobno kakor naši vojni in inflacijski zaslužkarji ali kakor večina prihajčev sumljivega poklica. Ti hočejo biti še bolj izključni kakor »stare« bogataši. Za vsako ceno hočejo imeti galerijo prednikov, ki naj dokazuje njihovo čistokrvnost.

S tem je mogoče pojasniti, zakaj je avstralska vlada vedno bolj stremela za tem, da bi čim bolj onemogočila naseljevanje ne samo drugopoltnih, ampak tudi drugih neangleških ljudi belega plemena, ki jih v svojem pretiranem narodnem ponosu smatrajo za »manj-vredne«. Še danes težko najdete avstralski dnevnik, v katerem ne bi pisalo in opozarjalo na »nevarnost«, ki preti Avstraliji od južno-evropskih naseljencev, da o nas Nemci sploh ne govorim. Čeprav

so najuspešnejši farmerji potomci naturaliziranih nemških kmetov, je še vedno čutili vojno psihozo. Na tej, ne samo krajevno, ampak tudi duhovno najoddaljenejši celini, kjer predstavlja velikost krompirja in debelina ove približno merilo za temeljitost, velja Nemec še vedno kakor kak zli duh brez rogov, ki se hrani s pečenimi otroki zaveznikov.

Kot majhno tolažbo lahko smatramo, da se Avstraleci s skoraj isto vzvišenostjo branijo vsakega drugega neangleškega naseljenca. Da, celo proti samim Angležem nastopajo različno. V Sydney je priplula ladja malteških kmetov. Kmetje so imeli svoje potne listine popolnoma v redu, toda Maltežani so se zdeli malo preveč rjavi, čeprav so Evropejci in državljani angleške kronske kolonije z vsemi pravicami. V naseljeniškem uradu so stokali:

»Za božjo voljo, to so vendar drugopoltni!«

»Ne, to so dobri angleški državljani, samo malo zarjaveli od sonca... Nič ni pomagalo. Komaj so dobili ubogi Maltežani dovoljenje, da so smeli ostati na kopnem do odhoda prvega parnika, ki je vozil v Evropo.

Pač pa se je posrečilo zmuzniti se skozi ozko vrzel teh naredb nekaj tisočim kitajskih trgovcem, ki veljajo sedaj kakor »Avstraleci«. (Kako so to napravili, vedo samo oni in uradniki, s katerimi so se zaupljivo pogovarjali.) Toda več kakor devetdesetdeset odstotkov vsega prebivalstva v Avstraliji je ostalo belo (ali boljše povedano, je postalo belo — odkar se je ostanek miroljubnih črnih domačinov preselil s svojimi psi vred v počestne puščave). Skoraj prav tako so Avstraleci zadostili svojem častihleplju, da so osteli angleška dežela. Veliko število šikan proti vsakemu neangleškemu tujeu je k temu mnogo pripomoglo.

Lahko bi rekli: prav in lepo; vsaka dežela ima svojo samo zago in poišče pot, ki je zanjo najkoristnejša.

Toda ali Avstralija to v resnici dela?